

Za uspeh je treba garati

Pogovor z novopečeno upokojenko
Mimo Jaušovec, najboljšo slovensko
teniško igralko vseh časov

TANJA MILAKOVIČ

Po novem ste upokojenka. Kaj pri nas za športnika pomeni upokojitev?

"Športniki se dvakrat upokojimo. Prvič, ko zaključimo profesionalno kariero in si moramo poiskati drugo življenjsko poslanstvo, delo. Druga je uradna upokojitev. Imam kar srečo, da sem za drugo že izpolnila pogoje, za kar imajo zasluge predvsem moji starši. Ko sem bila še zelo mlada, so mi začeli plačevati prispevke za pokojninsko zavarovanje. Imela sem status samostojnega športnika in je bilo to mogoče, potem pa sem sama plačevala prispevke do upokojitve."

Ste zadovoljni z višino pokojnine?

"Ta je precej skromna, minimalna, tako da bo treba razmišljati še o kakšnem delu in dodatnem zaslužku."

Bili ste izjemna športnica in verjetno vam pripada tudi dodatek k pokojnini.

"Dodatek mi verjetno pripada, vendar dobivam le svojo osnovno pokojnino. V Sloveniji dobiva

samo enajst izjemnih vrhunskih športnikov še dodatek k pokojnini. Ljudje marsikdaj narobe sklepajo, športniki ne dobivajo celotne pokojnine od države, ampak le dodatek. Natančneje razliko od svoje zaslužene pokojnine do tiste višje, ki se določi po posebnih kriterijih, glede na športne dosežke posameznika. Če športnike primerjamo s kulturniki, ugotovimo, da je slednjih bistveno več, okoli 400. Prav bi bilo, da med športniki in kulturniki ne bi bile takšne razlike. V Sloveniji nimamo toliko vrhunskih športnikov, da bi država za spodobne izjemne pokojnine morala odšteti enormne zneske. Na Hrvaškem in Madžarskem so to že rešili, prav tako v Srbiji, kjer nekdanji prvaki dobivajo dosmrtno športno pokojnino. Pri nas še čakamo na zakon o športnikih."

Pri nas se je veliko športnikov in trenerjev zaposlilo na različnih ministrstvih. Vi ne?

"Kot trenerka tenisa sem več let čakala na to zaposlitev, a se mi

je vztrajno odmikala in na koncu ni bilo nič. Žal moram reči, da mi ta država kot športniku res ni nič poklonila. Svojo pokojnino sem si prislužila sama."

NAJPREJ JE BIL NOGOMET

Športno kariero ste zaključili leta 1988.

"Po poškodbi kolena, s katerim imam še zdaj težave. Nekaj let sem še igrala za klub v Nemčiji, natančneje v Heidelbergu."

Koliko ste bili stari, ko ste začeli igrati tenis? Kdo vas je navdušil za ta šport?

"V mojih časih se je tenis začel igrati veliko kasneje kot danes. Pri enajstih letih sem igrala na prvem turnirju, danes se to zgodi že pri osmih, devetih letih. Živelimo v Sernčevi ulici, tam so bili sami fantje in z njimi sem cele dneve igrala nogomet. Če nas je kdo opazoval, sploh ni takoj pogruntal, da sem punca. Imela sem kratke lase in na glavo sem si nadelala kapo. Moj pet let starejši brat Zoran je prvi začel igrati tenis, jaz pa sem hodila z očetom na

stadion v Ljudski vrt, na atletsko stezo. Oče je bil predan atletiki, meni pa je bilo bolj zanimivo na teniških igriščih, kjer je bil brat, zato sem se očetu pogosto izmuznila. Sprva so me pošiljali domov, češ da sem premajhna. Potem si je brat sposodil še en lopar in tako se je začelo. Stara sem bila nekje osem, devet let. Že od mladih nog sem bila bolj športni tip. Prijel se me je vzdevek Garinča, po znanem brazilskem nogometašu, ki je igral krilo, in ker sem tudi jaz bila dobro krilo v ekipi. Tako me še danes kličejo nekateri na Braniku. Mnogo kasneje sem spoznala tudi enega najbolj slavnih nogometašev - Peleja. Imela sva istega sponzorja, ameriško firmo Pony, in sva se večkrat srečevala."

Kdaj je zmagal tenis v konkurenci z nogometom?

"Ko sem zmagala pri enajstih, leta 1967, na pionirskem prvenstvu Slovenije v Ljudskem vrtu, je padla odločitev: zdaj pa grem dalje. A tudi nogomet še vedno gledam."

Ste bili v Ljudskem vrtu, ko je Maribor igral s Chelseajem?

"Seveda. To je bil pomemben dogodek v Mariboru, na katerega smo res lahko ponosni."

Sta z bratom tudi kdaj tekmovala skupaj?

"Nekajkrat. Bila sva tudi državna prvaka v mešanih dvojicah. Brat je igral v mladinski jugoslovanski reprezentanci, a njegovi rezultati se nikoli ne omenjajo, ker so bili moji boljši. Potem je postal moj trener, svetovalac, spremljevalec na vseh mojih največjih turnirjih. Moj zaščitnik, kar je še danes. Starejši brat. (smeh)"

V PARIZ BREZ OPREME

Kako se razumeta?

"Naša družina je bila vedno tesno povezana. Drug drugemu smo vedno stali ob strani. Mama je bila edina, ki se ni ukvarjala z nobenim športom, je pa seveda vedela za vse moje radosti in tegobe, ki sem jih doživljala na športni poti. Ona mi je tudi kupila prvi lopar in copate Borovo. Take s surovo gumo, da bi držale čim dlje. Tudi oče je spremljal vse moje dosežke. Tekem v tistih časih ni bilo mogoče spremljati, še posebno ko sem začela igrati v tujini. O rezultatih so starši izvedeli v Tanjugovih novicah. Ko sem leta 1974 prvič igrala v Ameriki, na Orange Bowlu na Floridi, so za mojo zmago izvedeli šele s petdnevno zamudo. S telefonom so bile težave in nikakor mi ni uspelo domov sporočiti vesele novice. Bratu nikoli ni bilo težko pustiti vse in prileteti čez lužo, ko je bila kriza. Ko nisem bila v najboljši formi ali mi je zmanjkalo denarja. Prva leta sem potovala večinoma sama."

Z vami je bil tudi 6. junija 1977 v Parizu, ko ste osvojili grand slam Roland Garros.

"Samo športniki vemo, kaj pomeni imeti ob sebi na igrišču ali vsaj v občinstvu nekoga, ki ti je blizu, na pomembnih tekmah. Tudi kadar ti gre dobro, še posebno pa, ko izgubljaš. Zoran je bil z mano v Parizu ves čas turnirja. Vsak večer sva jedla v isti restavraciji na Elizejskih poljanah in obisk te restavracije je še danes vsako-

letna družinska tradicija, ko smo v Parizu. Pride tudi moja nekdanja partnerica v dvojicah in tekmica na turnirjih Virginija Ružiči, ki zdaj z družino živi v Parizu. Ostali sva dobri prijateljici, družita se tudi najini družini."

Kako ste doživljali to zmago?

"Tenis v tem času pri nas ni bil popularen šport. Edini tenisač iz Jugoslavije je bil Nikola Pilić. Ni bilo sponzorjev. V Pariz sem šla brez opreme. Spomnim se, da je Adidas na turnirju ponujal svojo opremo. Postavila sem se v vrsto. Vprašali so me, od kod sem, in ko sem povedala, da iz Jugoslavije, so mi rekli, naj malo počakam. Ko sem prišla do četrtfinala, pa so me poklicali in mi sami ponudili opremo."

Kaj se je spremenilo potem?

"Ko enkrat osvojiš grand slam, se ti odprejo vsa vrata, z zlatimi črkami si zapisan v zgodovino tenisa. Tudi če ti gre po zmagi slabo. Na Roland Garrosu je namreč v navadi, da imena šampionov vklešejo v betonsko ograjo okoli malega centralnega igrišča. Ob letnici 1977 sta moje ime in Guillermo Villas. Na vseh turnirjih kasneje te predstavljajo in vabijo na sprejeme kot grand slam zmagovalca. To je naziv, ki ti ga ne morejo pokloniti ali kupiti, prislužiti si ga moraš sam, zato ima tudi zelo visoko vrednost. Ne le med športniki, ampak tudi v družabnih krogih po svetu."

Je pa slovenska televizija prvič prenašala finalno tekmo iz Pariza, ko ste tretjič igrali v finalu, leta 1983.

"Branikovcem je uspelo direktorja tedanje KB Maribor pregovoriti,

da zagotovi denar za neposredni prenos tekme, ki so ga lahko gledali po vsej Jugoslaviji. To je bil velik uspeh, revolucija, čeprav je v finalu zmagala moja nasprotnica Chris Evert. Tudi moji starši so v Sloveniji lahko prvič v živo gledali mojo igro na velikem tekmovalnem. Ko smo se športniki v tistih časih vračali domov po zmagah, ni bilo nobenih velikih sprejemov tako kot danes."

NA WIMBLEDONU NAJBOLJ BOLEČ PORAZ

Kakšni so spomini na Wimbledon?

"Prvič sem prišla na Wimbledon kot mladinka leta 1974 in tudi zmagala. Treningov na travi ni bilo in spomnim se, da sem šele pred tekmo stopila nanjo, da vidim, kakšna je. To je edini grand slam, na katerem nisem prišla do polfinala kot na preostalih treh (Roland Garros, US Open, Australian Open). Sem pa igrala v finalu dvojic, kjer sva imeli z Ružičjevo že dve zaključni žogi in je bil to najbolj boleč poraz v karieri. Je pa posebno doživetje igrati na centralnem igrišču. Pred prihodom na osrednje igrišče smo dobili posebne napotke, obvezen je bil priklon pred častno tribuno, v kateri so sedeli člani kraljeve družine, zdaj to ni več potrebno. Mi je pa uspelo osvojiti turnir legend v dvojicah, in to dvakrat, nazadnje z Novotno. Žal se zadnjih nekaj let ne morem odzvati vabilu, da bi igrala, zaradi bolečin v kolenu in kolku. Sem pa zato navdušena gledalka. Wimbledon ima zares posebno vzdušje, meni najljubši turnir pa je še vedno Roland Garros."

Če primerjate, je treba danes za zmago na grand slamu vložiti veliko več kot včasih?

"Razlika je predvsem ta, da v mojem času nismo vedeli, katera je prava pot. Z bratom sva jo sama iskala. V Mariboru ni bilo dvorane za tenis, tudi balona ne. Hodila sem na Prvo gimnazijo in spomnim se, da so prišli po mene kar med poukom, ko je bila za kakšno uro prosta hala B na sejmišču ob Dravi, med treningi košarkarjev in odbojkarjev. Šele kasneje so na Braniku postavili

Mimi Jaušovec je šport dal vztrajnost, disciplino in veselje do življenja.

DANILO ŠKOFIČ

prvi balon. Pogoji za treninge so bili vse prej kot idealni, a kljub temu smo veliko trenirali. Po cele dneve sem bila na igrišču."

Koliko ste trenirali?

"Ves prosti čas po pouku sem preživela na igrišču, več ur na dan. Veliko sem igrala s fanti. Bili so moji sparing partnerji. Šele z Martino Navratilovo so vse bolj pomembni začeli postajati kondicijski treningi in prehrana. Imela sem srečo, da je na Branik prišel češki trener. Ta nam je pokazal osnove tehnike. Češka šola tenisa je bila takrat ena najboljših na svetu. Kmalu sem odšla v Ameriko, v Miami, tam sem zmagala na Orange Bowlu in nato ostala naslednje tri mesece na turneji profesionalnih turnirjev. V žepu sem imela 50 dolarjev in za vsako zmago sem dobila nekaj več, da sem lahko odpotovala na naslednji turnir. Tako se je tudi začela moja profesionalna pot. Danes bi bilo vse to čisto drugače in veliko lažje."

DANES BI DOBILA DVA MILIJONA

Je bilo treba za uspeh garati tako kot danes?

"Res smo garali. Nič manj kot danes, le oprema in pogoji niso bili takšni kot v svetu. Copati denimo so bili ravni in platneni. Zaradi tega je bilo več poškodb, posledice teh pa z leti vedno bolj čutim. Moja generacija športnikov je že skoraj cela zamenjala kolena in kolke. A gledati je treba realno, v tistem času je bilo to, kar smo imeli, najboljšo. Tudi smučali smo drugače. Kot otrok sem s smučmi na rami hodila na Piramido in se spuščala po strmini. Seveda se je do danes marsikaj spremenilo. Kasneje sem kot trenerka vsakih nekaj let hodila na razna izobraževanja, kjer so nas podučevali tudi o novih smernicah v prehrani, o dodatkih in kondicijskih pripravah. Razvija in izboljšuje se tudi športna oprema, zato je moje in današnje čase v tej luči nemogoče primerjati."

Prav tako ne zaslužkov v tenisu. Za zmago v Parizu ste prejeli 2500 evrov.

"Danes bi to bilo dva milijona. (smeh) Včasih mi kdo reče, joj,

Pokale in prva mesta je Mima Jaušovec osvajala tudi v veteranski kategoriji; na posnetku s pokalom z Wimbledona.

koliko bi ti danes lahko zaslužila. Ja, ampak takrat je nagrada znašala 2500 evrov. Za boljšo predstavo, s tem denarjem sem si lahko plačala naslednji turnir. Plačevali smo si tudi trenerja, da je sploh lahko šel z nami. Danes so zaslužki igralcev neprimerno večji. Varčevali smo. Namesto v hotelih smo bivali pri družinah. V Ameriki imam tako danes več prijateljev kot v Sloveniji, saj sem z vsemi družinami, pri katerih sem stanovala, ohranila stike. Mnogi med njimi so bili tudi že na obisku v Sloveniji in ugotavljali, da je Amerika v bistvu pri nas. Navdušeni so bili."

Po zaključku kariere bi verjetno lahko živeli kjerkoli. Zakaj ste se vrnili v Maribor?

"Iz Nemčije sem se vrnila v Slovenijo. Rodil se je sin Tim, še vedno pa sem se želela ukvarjati s tenisom. Z bratom sva začela razmišljati o šoli tenisa in iskati primerna igrišča po Sloveniji, kar se je izkazalo za misijo nemogoče v začetku devetdesetih. Kar dve leti sva se mučila z urejanjem papirjev za prvo zasebno šolo tenisa v Sloveniji."

Izkušnja iz Zagreba, ko so vam leta 1988 preprosto porušili

že zgrajen teniški kamp pod Sljemenom, vas torej ni ustavila?

"Ne. Iskala sva od Domžal do Maribora in na koncu našla v Mariboru ter tu 1993. odprla teniška igrišča v Ribniškem selu."

Vas veseli delo z mladimi?

"Uživam pri delu z mladimi, tudi z najmlajšimi. V nasprotju z mnogimi tekmovalci, ki so po zaključku športne kariere odložili teniške loparje in tenis celo zasovražili, moram priznati: jaz ga imam še vedno rada."

ŠPORT ME JE NAUČIL, DA NE SMEŠ OBUPATI

Kaj vam je šport dal?

"Vztrajnost, disciplino in veselje do življenja. Vedno se razveselim tudi uspeha drugih. Kar pa se mi zdi prav tako pomembno: šport me je naučil, da nikoli ne smeš obupati, niti v najbolj težkih trenutkih. Morda zato ne maram ljudi, ki vedno samo nergajo in jamrajo. Vem, da so slabi časi in imamo vsi več težav, a treba se je boriti."

Ste si v takšnih trenutkih pomagali tudi s športom?

"To je najboljšo. Zadostuje že, če grem v naravo. Če je sončen dan,

si vedno rečem, da ga je treba izkoristiti. Ne maram pa mraza in dežja."

Torej ne smučate?

"Obožujem smučanje. Če ne bi postala tenisačica, bi bila zagotovo smučarka. Zadnja leta zaradi težav s kolenom nisem smela smučati. Če bo letos sneg na Pohorju, ki je vendarle naš hrib, bom spet poskusila, vsaj malo. Bom pa zdaj, ko sem upokojenka več časa lahko igrala golf. Golf je šport upokojencev (smeh) in moj naslednji projekt je, da izpopolnim znanje golfa."

V času športne kariere ste veliko potovali. Vam je bilo v veselje ali muka?

"Potovanja so moja velika strast in srečo sem imela, da sem jih lahko vedno združevala z delovni mi obveznostmi. Še zdaj, ko sem povabljen na turnirje, za kak dan podaljšam bivanje in si kaj ogledam kot turistka."

Kako je srečati nekdanje tekmičice danes?

"Z Virginijo, kot sem že omenila, so to zelo pristna srečanja. Ona je danes menedžerka romunske tenisačice Simone Halep, tretje igralke na svetu. Ko je sin pred

kratkim diplomiral na Stanfordu, sem po facebooku po 30 letih ponovno navezala stik s Kathy Jordan, ki danes stanuje v bližini univerze. Priredila je srečanje za vse najine bivše soigralke iz okolice. Prišlo jih je kar lepo število. Po toliko letih je bilo to zelo zanimivo."

S čim se ukvarjajo?

"Večina ne več s tenisom. Nekaj jih je končalo študij na Stanfordu in danes delajo na zelo različnih področjih. Ena je tudi tožilka, druga svetovalka guvernerja."

Se videte tudi z Moniko Seleš, ki zdaj živi v Ameriki?

"Večkrat, zelo dobro poznam tudi njeno mamo. Monika se je po tistem nesrečnem dogodku, ko je neuravnovešeni Nемеc Günter Parche leta 1993 v Hamburgu vanjo zalučal nož, umaknila. WTA takrat Monike ni zaščitil, kot bi moral. To pa zato, ker ni bila Američanka. Če se to ne bi zgodilo, bi gotovo osvojila več grand slamov od Grafove, ki jih je 22. Spomnim se njenih iger, Monika je bila najboljša. Še prihaja za kak dan na US Open, vendar živi bolj svoje življenje in mislim, da je zadovoljna."

PREKRASNA ZGODBA SLOVENSKIH FANTOV

Za koga ste letos navijali v New Yorku?

"Za Simono Halep, ki je žal izgubila že na začetku, ker ni zdržala pritiska. Ne maram Serene Williams. Občudujem sicer njeno psihološko stabilnost, vendar imam v tenisu še vedno rada več finese, pri njej pa je dominantna moč. Ana Ivanović mi je zelo všeč, izredno prijetna tudi kot oseba in izredno zaželena na vseh turnirjih. V ženskem tenisu je trenutno kar osem igralk, ki bi lahko posegle po vrhu."

Kaj pa moški?

"Moj idol je še vedno Roger Federer. Navijam pa tudi za Novaka Đokovića."

Zmagal pa je Hrvat, Marin Čilić.

"Privoščila sem mu zmago, ko sta izpadla Federer in Đoković. Zelo ponosen na njegovo zmago

v New Yorku je bil tudi trener Goran Ivanišević. Zelo zanimivo je, da najboljši igralci danes iščejo za svoje trenerje